

Θανάσης Κ. Παππάς

Θεσσαλονίκη 31-01-2007

αρχιτέκτων

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΑΔΑΣ-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

“ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ”

Αμφιθέατρο του Υπουργείου Πολιτισμού- Μπουμπουλίνας 20-22

ΑΘΗΝΑ-Σάββατο 24 Φεβρουαρίου 2007

Παρέμβαση

Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης

ΠΤΥΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Θανάσης Παππάς

Μέλος του Σ.Α.Θ και του Δ.Σ. του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ.

Στα προγραμματικά κείμενα των Συλλόγων Αρχιτεκτόνων, άρχισε να εμφανίζεται η θέση για την αναγκαιότητα επεξεργασίας και διατύπωσης μιας εθνικής πολιτικής για την αρχιτεκτονική. Θυμίζω τον προβληματισμό του ΣΑΘ, από το 1998, τις πρωτοβουλίες του, τις προσυνεδριακές ημερίδες ενόψει του 10^{ου} Συνεδρίου. Επαναφέρω τους προγραμματισμούς του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, του 2000-2002-2004. Ήταν η μαγιά για την ανάπτυξη μιας άλλης προβληματικής για την αντιμετώπιση των θεσμικών και επαγγελματικών μας προβλημάτων.

Αργά αλλά σταθερά ορισμένοι εξ ημών εισάγαμε, στο λεξιλόγιο του την αναφορά ότι η αρχιτεκτονική και η προβολή της αρχιτεκτονικής δημιουργίας πρέπει να βρεθούν στο προσκήνιο. με

Θανάσης Κ. Παππάς • αρχιτέκτων

Μουσών 54 • 546 34 Άνω Πόλη - Θεσ/νίκη • ΤΗΛ 2310/968045 – 2310/729 295• FAX 2310/213032 – 2310/729279

E- mail : info@a-pappas.gr pappas@menemeni.gr

SITE : www.a-pappas.gr

εργαλείο τη λευκή βίβλο για την αρχιτεκτονική και στόχο την αναζήτηση ενός συνεκτικού δομημένου περιβάλλοντος μέσω του συντονισμού της μελετητικής και κατασκευαστικής διαδικασίας.

Προς αυτήν την κατεύθυνση προτάχθηκε η επιλογή να προωθηθούν, από την αρχιτεκτονική κοινότητα, επεξεργασίες και δράσεις με βασικές επιδιώξεις :

- ✓ **Τη διεύρυνση κι ανάδειξη της ποιοτικής αρχιτεκτονικής και τη διάχυση των ιδεών της στην ελληνική κοινωνία.**
- ✓ **Την ώθηση των φορέων του Δημοσίου, ώστε να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής, με λήψη συγκεκριμένων μέτρων.**
- ✓ **Τη δημιουργία μιας νέας σχέσης μεταξύ πολιτείας και του κλάδου- μέσω της επίτευξης, μιας νέας εθνικής συμφωνίας για την αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής.**

■ **ΓΙΑ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ**

Τα επόμενα χρόνια, στο ψηφιδωτό προσθέσαμε θέσεις, με άξονες αναφοράς το Δίκτυο Αρχιτεκτονικής του ΥΠ.ΠΟ και δράσεις για την οριοθέτηση αυτής της πολιτικής, την έκδοση οδηγού άσκησης του επαγγέλματος και την ίδρυση-λειτουργία ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ με έδρα τη Θεσσαλονίκη .

Αναφορικά με τις οφειλόμενες πολιτικές του ΥΠ.ΠΟ. ως κλάδος πρέπει να παρέμβουμε για την ενεργοποίηση , τη θεσμική ανασύσταση του δικτύου Αρχιτεκτονικής και να αξιώσουμε τη θεσμοθέτηση δράσεων διαχρονικού χαρακτήρα με αιχμή :

- Την προβολή του έργου της αρχιτεκτονικής – αρχιτεκτόνων
- Την διενέργεια Αρχιτεκτονικών διαγωνισμών – εκδηλώσεων αρχιτεκτονικής από τους Φορείς του Δημοσίου
- Την καθιέρωση Πανελλήνιας έκθεσης αρχιτεκτονικού έργου και τριενάλε αρχιτεκτονικής.
- Την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την αρχιτεκτονική
- Την ίδρυση και λειτουργία ενός Κέντρου Αρχιτεκτονικής, υπό την εποπτεία της αρχιτεκτονικής κοινότητας
- Την θεσμική εκπροσώπηση στα Συμβούλια του Υπουργείου Πολιτισμού :
  - ✓ Στο κεντρικό αρχαιολογικό συμβούλιο
  - ✓ Στο κεντρικό συμβούλιο νεωτέρων μνημείωνσε συνδυασμό με την διασαφήνιση της παρουσίας της αρχιτεκτονικής, στον αρχαιολογικό νόμο, όπου θα παρέχονται διαβεβαιώσεις επί τη βάσει των διεθνών συμβάσεων κι συνθηκών, ακριβώς για τον ρόλο της αρχιτεκτονικής επιστήμης και των αρχιτεκτόνων.

Σήμερα αναζητούμε επί πλέον εξειδικεύσεις, για να ολοκληρωθεί το ψηφιδωτό, το οποίο έχει αρχίσει να σχηματίζεται και θα πρέπει να προβληθεί ως η πλατφόρμα των αρχιτεκτόνων της Χώρας για την οριστικοποίηση των αρχιτεκτονικών πολιτικών, που πρέπει να εφαρμοστεί σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία.

■ ΓΙΑ ΤΟ Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ , ΤΟΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΚΙ ΑΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Θεωρώ λοιπόν πώς οι παρεμβάσεις της Πολιτείας στις μεγάλες πόλεις και ειδικά για τις μητροπολιτικές περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης, πρέπει να στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη με εργαλεία το χωροταξικό - πολεοδομικό σχεδιασμό και τις αναπλάσεις. Είναι γνωστό άλλωστε ότι:

➤Οι ασύνδετες πολιτικές και οι αποσπασματικές επιλογές οδηγούν αναπότρεπτα στην καθολική οικοπεδοποίηση και τσιμεντοποίηση των ελεύθερων χώρων. Γι' αυτό πρέπει να επιβληθεί ο εναλλακτικός τρόπος σχεδιασμού κι υλοποίησης των παρεμβάσεων.

➤Η απαξίωση των αξιόλογων δειγμάτων αρχιτεκτονικής στη χώρα αποτελούν σαφές δείγμα αναποτελεσματικών και ασύνδετων πολιτικών. Αναζητείται άλλο πλαίσιο πολιτικών.

➤Οι αναχρονιστικές στρεβλώσεις στο δημόσιο χώρο, επιτείνονται με την εξακολουθητική πίεση του ιδιωτικού. Αναδεικνύεται επομένως το πρόβλημα της διαχείρισης μιας αστικής και μητροπολιτικής στρατηγικής.

➤Το μέλλον των πόλεων και η αναζήτηση επιλύσεων για τα μείζονα θέματα μητροπολιτικής διαχείρισης, είναι στο προσκήνιο.

Στόχος πρέπει να είναι η προστασία και ανάδειξη των δημόσιων χώρων, η επαναθεώρηση στρατηγικών για τη διαφύλαξη της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, για μια βιώσιμη ανάπτυξη και αναβάθμιση των αστικών τόπων.

Προς αυτήν την κατεύθυνση είναι σημαντικό βήμα η ανασύσταση κι ενδυνάμωση των θεσμών, όπως :

- ✓ Του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας
- ✓ Του Ανώτατου πολεοδομικού κι αρχιτεκτονικού Συμβουλίου.
- ✓ Των Επιτροπών Πολεοδομικού κι Αρχιτεκτονικού Ελέγχου.

Πρέπει-όλοι εμείς- να απαιτήσουμε ένα θεσμικό διάλογο για τον πολεοδομικό – χωροταξικό σχεδιασμό και τις οφειλόμενες πολιτικές. Πρέπει να αξιώσουμε τη λειτουργία των Συμβουλίων αυτών ώστε να επεξεργαστούν προτάσεις, να υποβάλλουν ιδέες, να ανατρέψουν πολλές πτυχές εφαρμοσμένων πολιτικών, στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Να γνωμοδοτούν για τα θέματα που σχετίζονται με τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό. Ειδικότερα ως θέματα αιχμής μπορούν να καθοριστούν γνωμοδοτήσεις προς τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, **επί θεμάτων αρχιτεκτονικού-πολεοδομικού σχεδιασμού και στην διατύπωση ενός πλέγματος προτάσεων για την έξοδο από αυτό το εφιαλτικό πολεοδομικό και οικιστικό αδιέξοδο του ενιαίου Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού, της ομοιομορφίας των πολυκατοικιών, του ασφυκτικού πλαισίου δόμησης και πολυνομοθεσίας. Είναι επείγουσα προτεραιότητα η εκ βάθρων αναθεώρηση του ενιαίου ΓΟΚ και του κτιριοδομικού κανονισμού, με οδηγό την κτηθείσα εμπειρία, τις απόψεις μας κι την ευρωπαϊκή εμπειρία. Πρέπει να αποκτήσει αξία η αρχιτεκτονική σύνθεση , η μορφή, ο όγκος εις βάρος δευτερευόντων και**

περιοριστικών ρυθμίσεων. Επιτέλους να επιβληθεί η νομιμότητα κι ο έλεγχος των κατασκευών. Να μην συνάπτονται συμβόλαια για κατασκευές που δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα. Τέλος στην αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής δημιουργίας, στην επιβολή όρων και προϋποθέσεων για μεγάλες αστικές αναπλάσεις σε μικρή και μεγάλη κλίμακα, με την υποχρεωτική διενέργεια αρχιτεκτονικού διαγωνισμού-εκ μέρους των Φορέων δημοσίου συμφέροντος-όπου θα απαιτηθεί, σε εφαρμογή του άρθρου 5 Ν.3316/05.

■ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ

Η αναβάθμιση της Αρχιτεκτονικής ,ως πολιτιστικής αξίας, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ζητούμενο στην Χώρα μας, η οποία πρέπει να εφαρμόσει τις αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών και να στηρίξει την αρχιτεκτονική. Εδώ η έννοια της αρχιτεκτονικής και κάθε πρόθεση για συγκρότηση μιας Εθνικής Πολιτικής, μοιάζει "τόπος" δυσνόητος και χωρίς κάποια ιδιαίτερη αξία παρότι βασική διακηρυκτική θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι η Ένωση θα επιτύχει τον στόχο για μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, όταν οι πολίτες της αποκτήσουν τη βεβαιότητα ότι μοιράζονται τον ίδιο πολιτισμό. Η αρχιτεκτονική συνεχίζει να παραμένει ένα ανεξιχνίαστο μυστήριο με το οποίο ασχολούνται επίμονα οι Ευρωπαίοι εταίροι μας, πλην όμως εμείς-που γνωρίζουμε-δεν έχουμε χρόνο ούτε δίνουμε δεκάρα, για τέτοιας... ήσσονος σημασίας θέματα.

Γι' αυτό αποτελεί προτεραιότητα η ανάπτυξη πολιτικών για την κοινή πολιτιστική κληρονομιά-φυσική κι αρχιτεκτονική-και γι' αυτό έχουν εξειδικευτεί μέτρα και δράσεις ούτως ώστε οι τοπικοί φορείς να αναλάβουν συγκεκριμένες ενέργειες για την αξιοποίηση, για την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Οι ενέργειες αυτές και μέτρα όπως:

- για την συστηματική μελέτη του χώρου της υπαίθρου και των νησιωτικών περιοχών
- για την επεξεργασία του νομικού πλαισίου για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- για την δέσμευση πόρων και χρηματοδότηση σχεδίων υλοποίησης εργασιών αναστήλωσης
- για την αποκατάσταση της πρωτογενούς αρχιτεκτονικής μορφής, σε παραδοσιακούς οικισμούς
- για την κατάρτιση των επαγγελματιών, που ασχολούνται με την αρχιτεκτονική,

είναι μέτρα πολιτικής για τους αρχιτέκτονες, τα οποία πρέπει να τύχουν περαιτέρω επεξεργασιών και να υποβληθούν στις κεντρικές κι περιφερειακές αρχές για υιοθέτηση κι υλοποίηση, με αντίστοιχη χρηματοδοτική δέσμευση.

■ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Ιδιαίτερα σήμερα μείζον θέμα είναι οι κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις για την προετοιμασία των επιχειρησιακών προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, για την περίοδο 2007-2013. Υπάρχουν πτυχές της αστικής διάστασης που είναι σημαντικές σε αυτή την διαδικασία. Μέσα από την ανάπτυξη των πόλεων κι των περιφερειών, συναρθρώνονται πολιτικές που συμβάλλουν στην απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Εδώ η ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος αποτελεί βασικό παράγοντα.

Απαιτούνται επομένως μέτρα για την ενίσχυση της ελκυστικότητας των πόλεων, για την εκπόνηση κι υλοποίηση ενός συνεκτικού και μακροπρόθεσμου προγράμματος, για βιώσιμη ανάπτυξη κι απασχόληση. Οι βασικοί συντελεστές, πρέπει να συμμετέχουν στον προγραμματισμό, την υλοποίηση, την αξιολόγηση της αστικής ανάπτυξης. Οι αρχιτέκτονες είναι βασικός πυλώνας.

Και η βελτίωση του αγροτικού περιβάλλοντος είναι στο προσκήνιο. Ας θυμηθούμε το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Απαιτούνται εξειδικεύσεις για την χωροταξική-πολεοδομική πολιτική, σε ημιαστικές κι αγροτικές περιοχές, σε συνεργασία με κρατικούς Φορείς, την Αυτοδιοίκηση. Η αναβίωση κι αξιοποίηση των χώρων αυτών, η ανάπτυξη του αγροτουρισμού, η δημιουργία αλιευτικών καταφυγίων κ.λ.π. πρέπει να βρεθούν στο επίκεντρο. Μας αφορά το θέμα, γιατί διευρύνει την μελετητική ύλη των αρχιτεκτόνων. Χρειάζεται εμπάθυση κι εμμονή, συνεργασία με την Πολιτεία κι υποβολή προτάσεων, ρεαλιστικών κι στοχευμένων.

Όμως διαπιστώνεται πώς η ύφεση της κατασκευαστικής δραστηριότητας δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, τα δομικά προβλήματα του θεσμικού πλαισίου άσκησης επαγγέλματος, επιτείνουν το πρόβλημα της απασχόλησης και των όρων άσκησης του επαγγέλματος. Η απαξίωση της αρχιτεκτονικής και η διακοπή σχεδόν των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, σε συνδυασμό με την καθήλωση των αμοιβών – για έναν κλάδο που κατά πλειοψηφία ασχολείται με τις κατασκευές – δημιουργούν σοβαρότατο πρόβλημα.

Απαιτούνται νεωτερικές παρεμβάσεις σε θέματα ανάπτυξης, αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων και διεύρυνσης των δραστηριοτήτων του αρχιτέκτονα. Ο εμπλουτισμός των πολιτικών για τις κατασκευές με όχημα την αρχιτεκτονική, θα διευρύνει τις δραστηριότητες.

Απαιτούνται θεσμικές ρυθμίσεις, ώστε να οδηγηθούμε στην αντικατάσταση της πολιτικής των κατασκευών με αυτήν της ποιότητας του σύγχρονου αρχιτεκτονικού έργου.

Η στρατηγική αυτή πρέπει να απαντά στα προβλήματα που συναρτώνται με :

- Την ελλειμματική ανάπτυξη του αστικού ιστού σε όλα τα επίπεδα κι επομένως με την αναβάθμιση της αρχιτεκτονικής παρουσίας.
- Την υποβάθμιση των αστικών χώρων αλλά και της περιφέρειας των πόλεων κι επομένως με την ανάπτυξη και ολοκληρωμένο σχεδιασμό των κενών, στο εσωτερικό των πόλεων και στην περιφέρεια αυτών.

- Την υποβάθμιση και γήρανση δομών και κτιριακών συνόλων κι επομένως με την αξιοποίηση και επανάχρηση των εγκαταλειμμένων κελυφών και συνόλων.

Πρέπει να αναζητήσουμε εναλλακτικούς τρόπους αστικής ανάπτυξης, θέσπισης μηχανισμών και δομών για συνέργιες ,όπου η αρχιτεκτονική και οι αρχιτέκτονες θα έχουν τον κύριο λόγο. Να αναζητήσουμε συμμαχίες με Φορείς που ενδιαφέρονται για τέτοιες εξελίξεις.

Τα ρυθμιστικά σχέδια, ο πολεοδομικός σχεδιασμός, οι αστικές αναπλάσεις, οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί, τα θέματα κατάρτισης κι επανακατάρτισης, της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, όσο και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου παραγωγής ιδιωτικών έργων, δημιουργούν προϋποθέσεις για τη διεύρυνση της ύλης των αρχιτεκτόνων.

Συμπερασματικά ο οδικός χάρτης που αναζητούμε πρέπει να λάβει την μορφή ενός επεξεργασμένου επιχειρησιακού σχεδίου-με την κυριολεκτική έννοια του όρου-το οποίο πρέπει να τεθεί για διαβούλευση με τις περιφερειακές και κεντρικές αρχές, στοχεύοντας στην διασύνδεση με τις πολιτικές του Κράτους, εξασφαλίζοντας τις χρηματοδοτικές προϋποθέσεις και τον αναπροσανατολισμό των επενδύσεων.

Σημειώνω όμως ότι η απουσία της απαραίτητης **συγκολλητικής ύλης, στο οικοδόμημα των επί μέρους τμημάτων της αρχιτεκτονικής κοινότητας, για μόνιμη κι ουσιαστική συνεργασία με στόχευση την διατύπωση μιας εθνικής πολιτικής για την αρχιτεκτονική, είναι φανερή. Η απουσία συζητήσεων και επεξεργασιών σε μόνιμη βάση από τα Όργανα διοίκησης των αρχιτεκτόνων, ολοφάνερη.**

Ίσως γιατί οι αφετηρίες και τα ενδιαφέροντα-συμφέροντα είναι διαφορετικά. Ίσως γιατί ακόμα ο συνδικαλισμός της παλιάς εποχής δεν αφήνει ζωτικό χώρο για νέες-καινοτόμες επεξεργασίες. Ίσως πάλι όχι. Αυτό θα φανεί στο αμέσως προσεχές μέλλον.

Εκ μέρους του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης, ευχαριστώ για την προσοχή σας,